

24. november 2011.

Anbefalinger til en forbedret primær forebyggelsesindsats vedr. kønsbaseret vold.

Primær forebyggelse af kønsbaseret vold

Det Nationale Voldsobservatorium under Kvinderådet holdt i marts 2011 en konference, som havde fokus på primær forebyggelse af kønsbaseret vold. På konferencen blev det tydeligt, at der bør være mere fokus på den primære forebyggelse i regeringens handlingsplaner. Det bliver i handlingsplanerne nævnt at det er målsætningen, at vi i Danmark vil arbejde med den primære forebyggelse, men i realiteten er indsatsen rettet mod at forebygge gentagelse af volden og støtte til voldsudsatte, men ikke til at forebygge at volden opstår.

Hovedparten af de økonomiske ressourcer er afsat til indsatser efter at volden er sket, både til støtte og hjælp til voldsopofrene og til behandling af voldsudøverne. Disse indsatser skal fortsætte og udbygges, men der skal yderligere afsættes flere ressourcer til at udvikle og implementere en primær forebyggelsesindsats. En systematisk og koordineret forebyggelse vil kunne spare samfundet for nogle af voldens menneskelige og økonomiske omkostninger.

Der er allerede nogle initiativer i gang, som der kan bygges videre på.

Vi har på baggrund af konferencen afholdt d. 7. marts 2011 på RUC og d. 9. marts 2011 i Århus samt en række rapporter¹ følgende anbefalinger til, hvorledes der kan gøres mere for at forebygge den kønsbaserede vold:

Vold er ikke kønsneutral

Vold i nære relationer (partnervold) og seksuelle overgreb rammer i langt overvejende grad kvinder, og gerningspersonen er typisk en mand, men mænd udsættes også for disse typer af vold.

Der har på det seneste været en tendens til at betone sociale faktorer som årsager til partnervold, se fx rapporten ”Ud af Familiens Vold”. Men et kønsanalytisk perspektiv er centralt for forståelsen af denne form for vold. Vi anbefaler derfor, at forebyggelse af vold i nære relationer og seksuelle overgreb baseres på viden om og forståelse af kønnets betydning for voldsudøvelse og betydningen af ulighed mellem mænd og kvinder.

Primær forebyggelse af seksuelle overgreb skal opprioriteres

Regeringens handlingsplaner 2002-2004, 2005-2008 og den aktuelle strategi 2010-2012 har haft fokus på bekæmpelse af fysisk vold i nære relationer og har kun i beskedent omfang medtaget seksuelle overgreb. Voldsobservatoriet anbefaler, at der afsættes flere ressourcer og gives mere

---

¹ Anbefalinger fra Voldsobservatoriet (2008), Ud af Familiens Vold (Mandag Morgen og Trygfonden, 2011), Voldens Pris (SIF, 2010), ”Preventing intimate partner and sexual violence against women. Taking action and generating evidence” (WHO 2010)

opmærksomhed til forebyggelse af seksuelle overgreb, som vi mener er et forsømt indsatsområde i Danmark.

Langt de fleste, som udsættes for seksuelle overgreb, er unge under 25 år, og herunder er en del under 18 år. Der er meget, der tyder på, at unge mangler viden om gensidighed i seksual adfærd og om muligheder for at sætte og respektere egne og andres grænser. Dette, kombineret med den danske ungdomskultur, hvor alkohol er et væsentligt element, øger risikoen for seksuelle overgreb. Det er bl.a. beskrevet i en Ph.d. afhandling² og et masterprojekt³, hvor også behovet for en alderstilpasset undervisningsmodel i skoler understreges.

Regeringens strategiplan ”Handling bag ord; Samlet strategi til forebyggelse og bekæmpelse af seksuelt misbrug af børn” rummer henstillinger om seksualundervisning i skolerne med henblik på at øge børns og unges muligheder for selv at sætte grænser og respektere andres grænser og således forebygge seksuelle overgreb. Det ønsker Voldsobservatoriet bliver bakket op med konkrete ressourcer til gennemførelse.

Men primær forebyggelse af seksuelle overgreb skal ikke begrænses til undervisning af børn og unge. Der er også behov for at igangsætte folkeoplysende og holdningsbearbejdende indsatser for den voksne befolkning, således at holdninger, der understøtter og tillader brugen af magt og tvang i seksuelle relationer afløses af holdninger, der respekterer det enkelte menneskes selvbestemmelse og seksuelle integritet.

Primær forebyggelse i forhold til børn og unge

Der skal sættes tidligt ind for at forebygge vold. Vi skal allerede fra børnene er ganske små have fat i, at vold ikke er acceptabel adfærd. Det skal følges op af undervisning i folkeskolen og på ungdomsuddannelserne. Børnene og de unge skal lære, hvorledes de kan håndtere konflikter, og hvorledes de kan forholde sig, når konflikter alligevel opstår. De skal lære at sætte egne grænser og at respektere andres.

Daginstitutioner og folkeskole skal lære børnene om konfliktnedtrappende adfærd, sprogbrug og om konflikthåndtering. Mange skoler har allerede en politik i forhold til mobning, og her vil det være vigtigt at inddrage allerede eksisterende viden om, hvordan piger og drenges adfærd er forskellig både som udøvere af og udsatte for mobning. Folkeskolens seksualundervisning skal forbedres, og der skal være dialog med de store elever om sunde og usunde kæresteforhold.

Pædagoger og lærere skal have viden og værktøjer for at kunne tilrettelægge og gennemføre undervisningen i emner, som stadig er præget af tabu. Det vil være væsentligt, at kønsbaseret vold inkl. konflikthåndtering integreres i skolens arbejde med trivsel.

---

² Rikke Holm Bramsen, Adolscnt Sexual Assault: Informing Prevention. Aarhus Universitet, 2010

³ Hanne Nielsen, Britta Hørdam, Den folkelige arena i sundhedssystemet – sundhedsfremme/forebyggelse af seksuelle overgreb rettet mod unge mellem 12 og 18 år. Masterprojekt i klinisk sygepleje (MKS), Århus Universitet 2009.

Undervisning på seminarier skal inkludere kønsbaseret vold og konflikthåndtering som obligatorisk undervisning. De studerende skal have redskaber til at drage emnet ind i undervisningen og til at samarbejde på tværs af faggrænser.

Efteruddannelse af pædagoger og lærere. Også lærere og pædagoger, som allerede er i feltet, skal have værktøjer til at kunne håndtere forebyggelse af kønsbaseret vold, spore vold i familien på et tidligt tidspunkt, undervise i konflikthåndtering m.v.

Fokus på kommunerne

Det anbefales, at fokus øges på kommunernes pligt til at handle forebyggende i forhold til vold i nære relationer og seksuelle overgreb. I den forbindelse er der brug for, at man i kommunerne opkvalificerer nøglepersoner (sundhedsplejersker, folkeskolelærere, pædagoger, sagsbehandlere mfl.), så de i højere grad end det er tilfældet i dag er i stand til at forebygge vold samt opspore og håndtere voldstilfælde allerede første gang de bliver bekendt med et sådant tilfælde. Kommunerne skal altså have særligt uddannede medarbejdere, der er specialiseret i at tage sig af henvendelser om partnervold og arbejde med familier, hvor der er vold. Den kommunale indsats vil kunne styrkes ved, at der udarbejdes handlingsplaner samt udpeges personer, der er ansvarlige for etablering og ledelse af tværfaglige teams på området.

Behov for et bredt tværfagligt samarbejde

Udvikling og implementering af en primær forebyggelsesstrategi er en opgave, der fordrer et bredt samarbejde på tværs af videns- og praksisfelter. Medlemmerne af Det Nationale Voldsobservatorium stiller sig gerne til rådighed i en sådan proces, og vi ser frem til videre drøftelser af, hvordan en forebyggelsesstrategi kan udvikles.

Venlig hilsen

Lene Johannesson, sekretariatschef LOKK

Randi Theil Nielsen, sekretariatsleder Kvinderådet

Chris Poole, forebyggelseskonsulent

Medlemmer af Det Nationale Voldsobservatorium under Kvinderådet